

Beschrijving actualisatie Beoordeling Objecten langs Autosnelwegen (BOA) 2019

(), 15 april 2019

Deze memo beschrijft hoe de handreiking in 2019 is aangepast ten opzichte van de versie die in 2011 is vastgesteld:

- Paragraaf 1: het proces wat doorlopen is bij deze actualisatie en bronnen voor nieuwe kennis die is verwerkt.
- Paragraaf 3 tot en met 5: inhoudelijke beschrijving van de aanpassingen.
- Paragraaf 6: voorstel voor communicatie van de geactualiseerde handreiking.

1. Proces actualisatie

- Vaststelling vorm aanpassing
In 2017 publiceerde CROW de publicatie 'Reclame langs wegen'. Eind 2017 is overlegd met van WVL (schrijver van de versie van 2011) en twee adviseurs verkeersveiligheid uit de regio (van WNN en van WNZ) over de behoefte aan aanpassingen. De CROW publicatie werd te wollig gevonden maar biedt wel actuele kennis. Besloten is daarop om bij de actualisatie van de handreiking vast te houden aan de opzet en indeling van 2011 en de CROW publicatie te gebruiken als bron voor actuele kennis.
- Inbreng kennis voor actualisatie
Voor de actualisatie is gebruik gemaakt van de nieuwe richtlijn Lichthinder van 2019, de CROW publicatie Reclame langs wegen van 2017, het in 2019 afgeronde Europese CEDR-project ADVERTS (waar RWS financieel aan heeft bijgedragen) en diverse adviezen van WVL voor complexe situaties waarbij regio's om hulp vroegen. Het belangrijkste advies is het advies van 2015 aan de gemeente Zaltbommel waarvoor experts (VU, TU Delft en SWOV en van de Nederlandse Stichting voor de Verlichtingskunde) zijn ingeschakeld om te komen tot een nieuwe redeneerlijn voor beeldwisselingen op LED reclamemasten in combinatie met rijtaakverzwarende omstandigheden. Voor de verwerking van dit aspect bij de actualisatie is begin april 2019 overlegd met de eerdergenoemde experts en de SWOV (en) om de kennis uit het ADVERTS project in te brengen. De belangrijkste aanpassingen in de concepthandreiking zijn inhoudelijk getoetst bij de Kenniskring gedrag van Rijkswaterstaat op 15 april.
- Afstemming met gebruikers
Op 25 februari is het concept van de geactualiseerde handreiking besproken met verkeersveiligheidsadviseurs en RO-medewerkers van Regionale Organisatieonderdelen. Het concept is goed ontvangen. Het commentaar is begin maart verwerkt.
- Afstemming met de branche en belangen
De eerder genoemde redeneerlijn impliceert dat minder beeldwisselingen toegepast mogen worden bij rijtaakverzwarende omstandigheden zoals bij in- en uitvoegstroken en bij knooppunten. Dat beeldwisselingen zich aan de weggebruiker opdringen is de reden dat verkeersveiligheidsexperts hier terughoudend mee zijn terwijl de extra aandacht voor de branche juist de commerciële waarde van een mast vergroot. Uit eerdere ervaringen is reeds bekend dat de branche graag 1 beeld wisseling per 6 seconden wil toepassen op plaatsen waar Rijkswaterstaat dit vanwege de verkeersveiligheid niet wil. Een recent voorbeeld is een mast die direct in het zicht staat vanaf een verbindingsboog in het gereconstrueerde Knooppunt Holendrecht.
- Doorwerking buiten Rijkswaterstaat
Omdat gemeenten in de regel vergunning verlenen voor reclame gericht op auto(snel)wegen is samengewerkt met 'Openbare Verlichting Nederland' (OVLNL) die werkt aan een Handreiking toetsing & vergunningverlening Lichtreclame. OVLNL heeft de nieuwe handreiking als uitgangspunt genomen voor toetsing van vergunningen voor reclame langs rijkswegen.

2. Aanpassingen in Hoofdstuk 1 Inleiding

In de inleiding zijn de volgende aspecten aangepast:

- Het hoofd vergunningverlening is als verantwoordelijke benoemd i.p.v. het districtshoofd i.v.m. de reorganisatie bij RWS na 2011.
- De tabel die het toepassingsgebied van de richtlijn beschrijft is uitgebreid met een rij om duidelijker aan te geven dat voor verzorgingsplaatsen de Richtlijn Verzorgingsplaatsen gebruikt moet worden (was onvoldoende helder in de versie van 2011).
- De toelichting op criteria (onderscheid in slagboom en afwegingscriteria) is verplaatst naar de inleiding van hoofdstuk 2 om de leesbaarheid te verbeteren.
- Bij de totstandkoming van de handreiking zijn de eerdergenoemde kennisbronnen toegevoegd.

3. Aanpassingen in Hoofdstuk 2 Criteria voor beoordeling

- Slagboomcriterium 1 over afstand tot de weg: Dit was oorspronkelijk slagboomcriterium 1. De volgorde is aangepast zodat bij zowel de slagboomcriteria als afwegingscriteria het criterium dat betrekking heeft op de plaats van objecten vooraan staan. De risico-inschatting begint met de locatie en richt zich daarna op de kenmerken van het object.
- Slagboomcriterium 2 over bewegen:
 - hieraan is naast knippen ook 'special effects op led schermen' toegevoegd. Dit stond al in de tekst maar binnen de reclamebranche is het voorgekomen dat special effects binnen een verder stilstaand beeld (bijvoorbeeld een merknaam die het beeld inschuift) onterecht zijn uitgelegd als iets wat zou passen binnen de criteria.
 - In de toelichting is het volgende geschrapt: "Door hun lichtintensiteit (uitgestraald licht) zijn digitale billboards opvallender dan analoge reclameborden." Uit metingen is gebleken dat led schermen die worden gedimd volgens de normen van de NSVV (waar volgens slagboomcriterium 3 aan moet worden voldaan) qua lichtintensiteit niet of nauwelijks te onderscheiden zijn van aangeliichte reclame-uitingen. Extra opvallendheid volgt vooral uit beeldwisselingen.
- Wisselfrequenties en slagboomcriterium 2: de grootste aanpassing van de handreiking is dat afwegingscriterium 3a over wisselfrequenties van LED reclameschermen onder slagboomcriterium 2 gebracht is en dat hierbij rekening gehouden wordt met rijtaakverzwarende omstandigheden. Uit het internationale CEDR-project blijkt dat de meeste landen minder beeldwisselingen toestaan dan 1 wisseling per 6 seconden en experts geven aan dat beeldwisselingen zeker bij rijtaakverzwarende omstandigheden ongewenst zijn voor de verkeersveiligheid. Bij het opstellen van de handreiking ca. 10 jaar geleden was er nog weinig ervaring met LED schermen en was dit aspect onvoldoende in beeld.
De experts adviseerden in 2015 om in het geheel geen beeldwisselingen toe te staan bij rijtaakverzwarende omstandigheden. Recente contacten met de experts t.b.v. deze actualisatie (zie par. 1) leren dat dit nog steeds hun standpunt is. Om gemeenten en de branche, rekening houdend met verkeersveiligheid, zoveel mogelijk ruimte te geven is met de nieuwe tabel 2 onder slagboomcriterium 2 een verder onderscheid gemaakt in de mate van rijtaakverzwaring en het daarbij toegestane maximaal aantal beeldwisselingen.
- Slagboomcriterium 3 over verblinding
De verwijzing naar de Richtlijn Lichthinder van 2003 is vervangen door een verwijzing naar de *vigerende* richtlijn Lichthinder. De NSVV heeft toestemming gegeven om de meest relevante tabel van de NSVV Richtlijn Lichthinder met maximale oppervlakteluminanties over te nemen (tabel 3 in het concept).
- Afwegingscriterium 1 over locatie in de lengterichting. Omdat het om rijtaakverzwarende omstandigheden gaat is het aspect krappe horizontale boog toegevoegd aan het criterium. Om het bepalen van de turbulentieafstanden te vergemakkelijken zijn tabel 4 en figuur 1 en 2 toegevoegd.
- Afwegingscriterium 2, vormgeving: geen veranderingen.
- Afwegingscriterium 3, kijktijd en aandacht vasthouden.
 - Afwegingscriterium 3a is opgesteld o.b.v. de sessie met experts voor advies aan de gemeente Zaltbommel en is verrijkt met inhoud van CROW en ADVERTS:
Beeldwisselingen mogen op maximaal één object tegelijk waarneembaar zijn en de

beelden mogen (per individueel object en op elkaar in rijrichting opvolgende objecten) niet aan elkaar gerelateerd zijn en niet tot rijtaakafleidende handelingen oproepen.

- Het volgende subcriterium was een uitzondering op slagboomcriterium 1: *"Binnen 13 meter vanaf de kantstrookmarkering mogen geen objecten boven de weg worden geplaatst met uitzondering van eenvoudige uitingen op gebouwen en traverses op minimaal 8 meter boven de verharding."* Vanwege de relatie met slagboomcriterium 1 is dit subcriterium daar als uitzondering opgenomen (naast een andere uitzondering die daar al stond).
- De onderstreepte tekst is toegevoegd aan subcriterium 3d: *"Het object mag niet als aanstootgevend kunnen worden ervaren (bijvoorbeeld verbeelding van geweld, bloot, seks, wapens, racisme, ook als het anti is bedoeld) en moet aan de Nederlandse Reclame Code (NRC) voldoen."* Hiermee wordt aangesloten op de CROW-richtlijn Reclame langs wegen en normen in de reclamewereld.
- Afwegingscriterium 4 over misleiding: geen aanpassingen
- Afwegingscriterium 5 over landschappelijke inpassing: geen verandering in het criterium. De toelichting is geactualiseerd met input van een advies over reclame voor RWS Partner.
- Paragraaf 2.3 met voorbeelden is geschrapt omdat deze door sommige gebruikers meer werden opgevat als 'extra criteria' dan als illustratie. In plaats daarvan zijn bij de criteria extra toelichtende tabellen en figuren toegevoegd.

4. Aanpassingen in hoofdstuk 3 onderbouwing

Dit hoofdstuk is uitgebreid met de belangrijkste onderzoeksliteratuur die sinds 2011 is uitgebracht, gebruikmakend van literatuur die WVL zelf verzameld heeft, de CROW-publicatie van 2017 en de recent gepubliceerde literatuurstudie die in het Europese CEDR-project is uitgevoerd.

5. Voorstel communicatie geactualiseerde handreiking

De geactualiseerde versie van de handreiking zal als volgt worden gecommuniceerd:

- Openbaarmaking via Rijksoverheid.nl:
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/richtlijnen/2011/10/12/beoordeling-van-objecten-langs-autowegen-en-autosnelwegen>
- Gelijktijdig een mailing naar frequente gebruikers via het Periodiek Afstemmingsoverleg Verkeersveiligheid (PAV) en Ruimtelijke Orderingsnetwerk
- Presentatie van de geactualiseerde versie in de twee eerdergenoemde gremia
- Net als in 2011 zal de geactualiseerde versie door de regionale organisatieonderdelen worden aangeboden aan gemeenten die doorkruist worden door rijkswegen. De beheerder van de handreiking bij WVL zal hiervoor een voorbeeldbrief aanleveren aan de leden van het PAV om de aanbidding te organiseren.

Bij voorkeur wordt de laatste stap uitgevoerd nadat de Handreiking toetsing & vergunningverlening Lichtreclame van OVLNL gereed is zodat dit hulpmiddel aan gemeenten kan worden aangeboden.